

ПРАВО ДИТИНИ НА ІНФОРМАЦІЮ ПРО СВОЇХ БАТЬКІВ

Одне з актуальних питань, що виникає у сімейних правовідносинах при здійсненні усиновлення дитини, стосується права дитини на інформацію про своїх батьків. Для кожної дитини важливо знати інформацію про власне походження, про фактичних батьків, тобто кровних родичів, про родину та свій рід. Ця інформація має певну моральну цінність для кожної людини. Вона може бути важливою при медичному обстеженні для виявлення патологій та інших хвороб, що можуть передаватися від батьків; при виявленні талантів та здібностей дитини, її прихильності до будь-яких занять, тощо.

При зверненні до норм міжнародного законодавства, а саме до статті 7 Конвенції ООН «Про права дитини» від 20.11.1989 р. (Зібрання чинних міжнародних договорів України. — 1990 р., № 1, стор. 205), можна зробити висновок про фактичне закріплення права дитини на її реєстрацію зразу ж після народження, права з моменту народження на ім'я і набуття громадянства, а також, наскільки це можливо, права знати своїх батьків і право на їх піклування.

При порівнянні норм міжнародного законодавства з нормами національного, слід звернути увагу на деякі перепони, що постають на шляху реалізації цього права.

Як звертає увагу З. В. Ромовська, перешкодою для здійснення цього права буде таємниця усиновлення. Розсекречення усиновлення допускається у разі досягнення дитиною 14 років (ч. 3 ст. 226 СК України). Перешкодою може бути і небажання, наприклад, батька зустрітися з дитиною. У цьому разі побачити його дитина зможе лише здалека. Правда про свого фактичного батька буде недоступною у разі штучного запліднення матері в результаті застосування допоміжних репродуктивних технологій. (Ромовська З. В. Українське сімейне право: підручник: академічний курс. — К.: Правова єдність, 2009. — 500 с.)

Таким чином, фактично в Україні створені умови для реалізації цього права лише з досягненням чотирнадцятирічного віку, до цього моменту це право фактично обмежується у його реалізації. При наданні можливості для реалізації цього права доцільно звертати увагу на інтереси самої дитини, на її стан психічного розвитку, на можливість завдання шкоди здоров'ю дитини повідомленням їй відомостей про її справжніх батьків. Закріплення таємниці усиновлення за умов її нерозголошення може перешкоджати можливості отримання такої інформації.

Встановлення кримінальної відповідальності (ст. 168 Кримінального кодексу України) за розголошення таємниці усиновлення сприяє збереженню цього факту протягом тривалого періоду часу та у певних випадках унеможливує отримання такої інформації.

Звертає на себе формулювання у Конвенції «наскільки це можливо», яке потребує додаткового тлумачення та роз'яснення. Зазначення на те, що дитина вправі знати своїх батьків «наскільки це можливо», безумовно є межею здійснення даного права. У більшості випадків це стосується процесу отримання відомостей про своїх батьків, тобто використання усіх доступних та передбачених законом випадків. У випадку коли дитина була підкинута чи знайдена також дуже складно отримати інформації про власних батьків та походження.

Враховуючи різноманітну кількість висловлених у науці позицій щодо співвідношення права на таємницю усиновлення, закріпленого у законодавстві України з правом дитини на інформацію про власне походження та своїх батьків, це питання потребує додаткового ґрунтовного дослідження з метою узгодження норм законодавства з цього питання.

Окремо постає проблема щодо можливості отримання інформації про власних батьків у випадку застосування методів штучної репродукції (запліднення) людини, у випадку сурогатного материнства, тощо. Розвиток медичних технологій зумовлює доцільність перегляду положень чинного законодавства та розгляду питання про можливі обмеження реалізації права дитини на інформацію про її батьків.

НІВНЯ М. І.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри цивільного права

ПОРЯДОК ПРИМУСОВОГО ВІДЧУЖЕННЯ НЕРУХОМОГО МАЙНА З МОТИВІВ СУСПІЛЬНОЇ НЕОБХІДНОСТІ: ЦИВІЛЬНИЙ АСПЕКТ

Утвердження і забезпечення прав та свобод людини Конституцією України визначено головним обов'язком держави, що має здійснюватися як стосовно прав і свобод окремої особи, так і щодо колективних прав членів суспільства та його інтересів у цілому. Таке завдання зумовлює потребу у вирішенні питання щодо співвідношення публічного і приватного інтересів та їхньої збалансованості у праві. Клименко О. М. Співвідношення публічного та приватного інтересів у аспекті